

XI SASTANAK MEĐUNARODNOG UDRUŽENJA CRKVENIH ARHIVISTA U RIMU 3—6. XI. 1976.

Održan je u kongresnoj dvorani Papinskog sveučilišta Gregorijane. Prisustvovalo je stotinjak arhivista i crkvenoarhivskih i srodnih struka radnika iz Vatikana, Italije, Francuske, Španjolske, Poljske, Austrije, Njemačke, Mađarske, Jugoslavije (potpisani i Ivan Grah), Kanade i nekih drugih zemalja. Predmet ovog arhivističkog sastanka bio je »stanje i problemi župskih arhiva«.

U prošlosti je zanimanje za župske arhive bilo relativno slabo, dok je u posljednje vrijeme znanstvenih radnika koji se — osim za Vatikanski i biskupijske — interesiraju za župske arhive, kao i broj njihov u znatnom porastu. Napušta se mišljenje koje je smatralo da oni ne mogu biti od većeg značenja, barem za opću povijest.

Dok su nam centralni rimski i biskupijski arhivi sačuvali građu koja se dosada pretežno proučavala za objašnjenje određenih područja, kao npr. vatikanski dokumenti o povijesti Južnih Slavena koje je u redakciji Augustina Theinera Jugoslavenska akademija na poticaj i troškom J.J. Strossmayera izdala kao prva svoja izdanja, ili npr. od redovničkih znameniti rukopis Serafina Crijevića »Bibliotheca ragusina« — povijest dubrovačke književnosti koju Akademija upravo izdaje (po rukopisu u biblioteci dubrovačkog dominikanskog samostana priredio Stjepan Krasić), zatim povijest naših katedrala (zagrebačke) i svjetovne i crkvene umjetnosti itd., dotle posljednjih desetljeća susrećemo sve jači interes evropskih i hrvatskih povjesničara usredotočen na proučavanje pitanja povijesne demografije (razvoja pučanstva), kao npr. radovi Pavičića o Lici i Slavoniji. Katica i Zelić—Bučanove o pučanstvu Splitske i Makarske biskupije. Buturca o Požeškoj kotlini. Brajkovića o Kotoru. Bogovića o Lici, Mikića o Brseću itd. — najvećim dijelom na temelju podataka župskih arhiva, često sažetih kroz izvještaje biskupa o pastirskom posjetu biskupije ili vizitatora Propagande, manjim dijelom na temelju urbana-registra (ovih sačuvanih u arhivskim fondovima njihovih nekadanjih feudalnih jurisdicencata). Arhiv Slovenije izdao je nedavno u iste svrhe potpuni inventar katoličkih i evanđeličkih župskih matica Slovenije. Radojica Barbalić je na temelju župskih arhiva 1971. god. dao lijepi uzorak opisa života i temeljnih problema pomoraca riječke regije, Branko Fučić se njima služi za pripremu izdanja Zbornika hrvatskih glagoljskih natpisa, dok je svećenik—jubilarac Msgr. Dr. Ivan Dukić napisao povijest župe Šestine, a više drugih autora povijest svojih. Nekoliko je doktorskih dizertacija napisano na temelju građe župskih arhiva, objavljene u stotinjak godišta zagrebačkog »Katoličkog lista«. Slična će građa biti dragocjena za analizu života našeg radnog čovjeka od vremena bratovština do suvremenog proučavanja društvenog života metodama moderne sociologije i statistike. Župski bilteni Trogira, Hvara, Poljica, Slunja itd. donose redovito rubriku »Listajući stare matice« ili »Župski anagraf« ili slične iz određenih godina ili decenija prošlih stoljeća. Koliko li je to i zanimljivo i poučno i znanstveno napredno, ne treba trošiti riječi.

U radu i stvaranju zaključaka sastanka sudjelovao je veliki broj arhivista i znanstvenih radnika srodnih struka svih prisutnih narodnosti. M. Del Piazzo govorio je o problemima opće arhivistike, a F. Pusceddu je referirao o aktualnim problemima arhivistike o kojima se raspravljalo na VIII. međunarodnom arhivističkom kongresu u Washingtonu. Prikaz stanja i problema župskih arhiva u svojim zemljama — uz desetak referata iz Italije — dali su Španjolac Fernández Catón, Francuz Charles Molette, i Austrijanac Livio Chudoba; o stanju naših crkvenih arhiva trebao je referirati Metod Hrg, koji je obolio.

Teme ostalih referata: A. Palestra o nedavnom uređivanju župskih arhiva Milanske dijeceze, G. Raspini o župskim arhivima Toskane, A. Illibato o

historijskim istraživanjima u crkvenim arhivima Kampanije, M.F. Tiepolo o Institutu za istraživanje socijalne i religiozne historije u Vičenci i crkvenim arhivima Veneta, A. Di Pasquale o povijesno—demografskoj rekonstrukciji Palerma kroz župske matične knjige, A. Longhitano o župi u dijecezi Katanije prije i nakon Tridentinskog koncila, D. Balboni o župskim matičnim knjigama nakon Tridentinskog koncila, i G. Rivera o župskim arhivima u istraživanju historije demografije (ujedno je predao Udruženju crkvenih arhivista primjerak zbornika referata znanstvenog skupa Talijanskog instituta za historijsku demografiju — 2 sveska — koji je tu materiju nedavno okvirno razradio).

Sudionici sastanka posjetili su institut za patologiju knjige »Alfonso Gallo« (Rim, Via Milano 76). Članovi udruženja crkvenih arhivista održali su glavnu godišnjnu skupštinu te izabrali novi odbor Udruženja sa predsjednikom Vincenzom Monachinom, dekanom Fakulteta crkvene historije Gregorijane, i tajnikom Viktorom Gramatowskim, arhivistom Papinskog instituta crkvenih znanosti u Rimu.

Konkretni plodovi ovoga sastanka jesu zaključci kojima se zamolilo Svetu Stolicu za uređenje nastave arhivistike na crkvenim školama za odgoj svećenstva; zatim oživljavanje rada Papinske komisije za crkvene archive Italije (koja je dosad postojala samo na papiru) i osnivanje Komisije za archive Opće Crkve.

U diskusiji sastanak se složio sa prijedlogom iznesenim na nedavno održanom VIII. međunarodnom kongresu arhivista u Washingtonu, koji traži da arhivi vjerskih zajednica ostanu vlasništvo istih ustanova, a da se njihovo čuvanje, uređenje i pripremu za konzultiranje znanstvenih radnika te građe bude pružena uređena pomoć iz javnih sredstava.

Na sastanku je najavljeno skoro izlaženje novog dvostrukog sveska službenog glasila Udruženja »Archiva Ecclesiae«.

Radnim sjednicama sastanka naizmjenično su predsjedali predstavnici gotovo svih prisutnih narodnosti: Ambrogio Palestra, Michaël Batllori, L. Sandri, José Maria Fernández Catò, Makso Pelozo.

M.Pelozo